

Duş Değil Gusöl

Nureddin Yıldız'ın 08.11.2009 tarihli (86.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Değerli kardeşlerim,

Allah'ın Peygamberi'nin bize emrettiği her şey, yapılırken ibadet maksadıyla yapılıp velev o iş sözgelimi seccademizi serip namaz kılmaya benzer bir şey olmasa bile, ibadet olarak işlenir. Gelenek, örf vesairenin o ibadete karışması Müslüman'ın yaptığından dünyevî işlerden bir tanesi olma sonucunu doğurmaz.

Allah Teâlâ kuluna, mesela, eşine tebessüm etmesini ve onunla hoş geçinip şakalaşmayı emretmişse dünyanın en lezzetli ve nefsanî işlerinden biri olduğu hâlde, Müslüman eşiyile şakalaşıp eğlenirken dahi ibadet hâlinde demektir. Biz ibadeti genel olarak namaz, hac, Kur'an okuma gibi işlerden ibaret anladığımız için Müslümanlığın ne olduğu sorusuna da namazı, hacı, cami yaptırmayı örnek veririz. Hâlbuki Allah'ın emri olup Kur'an'da ve Peygamber aleyhisselamın hadis-i şeriflerinde yer alan ne varsa o ibadettir –seccade serilmeden, abdest almadan yapılıyor olsa bile.

Bu konudaki en enteresan bir örneği Resûlullah aleyhissalatu vesselamın lisanından hepimiz dinlemişizdir: “Sizden birinizin nikâhlı hanımıyla yatağa girip cima etmesi bile sadakadır.” Sevap/sadaka kelimesi Allah rızası için yapılan iş manasına gelir. Ashab-ı kiram bu cümleye hayret ederek, “bizden birinin şehvetini söndürmek için yaptığı işten de mi sevap vardır?” sorusunu yönelttiklerinde de şöyle cevap vermiştir: “Ya düşünsenize, haramda boşalsaydı ne olacaktı? Haramdan kaçıp helale gelmekten büyük sevap var mı?”

Demek ki Allah kullarına neyi gösterdi, Peygamber neyi irşat ettiyse o yapılırken ibadet olarak yapılır.

Temizlik Allah Teâlâ'nın Resûlullah aleyhissalatu vesselama ilk emirlerinden biridir. ‘Elbiseni temiz tut’ talimatı namazdan, oruçtan, zekâtan, hacdan önce verilmiştir. Peygamber aleyhisselama hac emredilmeden yirmi sene önce elbisesini temiz tutması emredilmiştir. Buradan anlayabiliriz ki bir Müslüman'ın kişisel temizlik standartlarını hacca gitmeden yirmi sene önce Peygamber düzeyine çıkarmış olması lazımdır.

Bu vurgularımız temizliğin ve temizlikle ilgili işlerin *çağdaş görünümlü olmanın gereği* ya da *mikroplardan arınmak* gibi nedenlerden ziyade Allah'ın emri olmasından ötürü yerine getirilmesi gerektiğini anlatabilmek içindir. Müslüman, Allah razı olsun diye ve Peygamberini taklit etmek için temizlenir. Bu arada hijyenik ölçülere de uymuş olur ki bu ikinci bir avantaj yerine geçer. Allah rızasını kastederken bunun sağlığına da yararı olması, çevresine faydasının dokunması gibi kazançlar ikinci planda kalır. Sonuçta temizliği Rabbimizin emri olduğu maksadıyla yaparız.

İslam'da temizliğin birinci basamağı ve en önemli arınmamız gusül abdestidir. Dersimizin başlığını *duş değil gusül* olarak belirlememizin nedenine gelince: Aslında duş da gusül de su altında yıkanmanın adıdır; ama sadece ter kokusundan arınmak veya haftalık temizliğini yapmak için banyoya girip temizlenen duş almış, islanmış ve temizlenmiş olur. Bu birincinin ahirete yönelik yatırım tarafı yoktur. Aynı insan bir sonraki hafta yine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin sünnetidir, Allah'ın en büyük emirlerindendir diye gusül almak üzere banyoya girerse bu Resûlullah'a ittibadır.

O gün banyoya girmek tıpkı camiye girmek gibi bir iş yapmaktır zira camiye girerken Allah'ın rızasına muvafık iş yapmaktan mutlu olunduğu, böyle bir işin ardından ‘Allah kabul etsin’ dediği gibi Resûlullah'ın yaptığı gibi bir banyo yapmanın da bu minvalde bir iş olduğu bilinmelidir. İşin banyoda olması, sözgelimi camideki bir iş gibi sevaplı olmasına engel değildir. Hele gusül farz olup illa yapılması gereken seviyeye gelindiğinde zaten o olmadan adım atılamayacak hâlde demektir.

Guslün nereye konumlandığına dair noktanın ayrıntısını irdelerken bir hususun altını tekrar çiziyoruz: Duş almak ile gusletmek arasında çok fark vardır. İkisi de aynı banyoda, aynı suyun altında ve aynı su miktarıyla yapılabilir ama biri sadece yıkanmakken diğeri ibadettir. Gusül ibadetlerden bir ibadettir, cihadın ve nefse karşı eğitimin önemli maddelerindedir. Hatta gusül cuma namazı, bayram ve sabah namazıdır. Kur'an'dır, beytullahtır. Çünkü gusül olmadan bu ibadetlerin yerine getirilebilmesi mümkün değildir.

Guslü bir ibadet hatta ibadetler için bir kilit olarak gördüğümüzde şu hakikati anlarız ki Müslüman'ın gusül eğitimi görmüş olması mecburîdir. Çocuklarımıza namazı öğretirken harcadığımız vaktin bir kısmını gusle ayırmamız gerekir ki bu abdestten daha önemli bir konu başlığıdır. Çocuklarımızın guslü biliyor/bilmiyor olmaları bizim için namazı bildirdiğimiz/bildirmediğimiz konusunda bir göstergedir. Çok iyi gusül bilmeyen bir çocuğun namazı biliyor olması kurtarıcı değildir. Hatta bir insanın çok iyi namaz kılıp kılmadığı tespiti de gusülle ve abdestle başlatılmalıdır.

Gusül kelimesinin etrafında bilinmesi gereken diğeri bir mesele, ibadet olan bu konunun bir de negatifinin bulunduğu. Bir Müslüman gusüllü ise temiz, gusülsüz ise cünüptür. Cünüplük bir suç değildir ama kirliliktir. Bu yüzden cünüp iken insana *yapamaz* diye getirilen engeller (namaz kılamaz, tavaf edemez, Mushaf'a tutamaz) aslında Müslüman'ın İslam ile bağının geçici de olsa uygulamada koparıldığını gösterir. Bir Müslüman'a "sen namaz kılamazsın" demek pratikte "yoksun" demektir.

Dolayısıyla Müslüman'ın cünüplük (guslün farz olduğu hâl) hâli bilinçli şekilde devam ediyorsa o Müslüman namaz ve Kâbe engeliyle cezalandırıldığından o bir bakıma *kirli* denebilir. Peygamber aleyhissalatu vesselam bu nedenledir ki üç şeyin-kimsenin bulunduğu eve melek girmeyeceğini buyurmuştur: İnsan veya hayvan resminin çizildiği tablonun bulunduğu, köpeğin bulunduğu ve cünüp birinin bulunduğu. Demek ki cünüp, köpek gibi bereketsiz ve meleklerin girmesine engel bir konumdadır.

Buradan anlarız ki cünüplük hâli Kur'an'dan, namazdan ve Kâbe'den kopmaktır. Bu bilinçli olarak, Allah Teâlâ'nın emrini dikkate almamanın gereğince uygulanırsa o Müslüman meleklerle de bağını koparmıştır. O kadar ki değil meleklerin onunla ilişki kesmeleri, bulunduğu yere bile girmemeleri sonucu doğmuştur.

(Ancak kastettiğimiz, bunun hafife alan bir tavır sonucunda olmaması, mesela akşamleyin cünüp olan birinin namaz vaktini tehlikeye atmayacak bir süre içinde cünüp durması değildir. Böyle bir cünüp durma Müslüman'ı pis yapmaz. Guslü geciktirmek haram veya günah değildir. Vurdumduymaz ve emri yok sayan birinin durumuyla bu bahsettiğimiz durum aynı değildir. Aybaşı ve lohusa hâlinde olanın da herhangi bir şekilde pis olması söz konusu değildir. Cünüplük yalnızca manevî bir kirliliğin adıdır. Cünübün yukarıda zikredilen birkaç yasağın haricinde yapması yasaklanmış bir iş de yoktur.)

Bir insan cünüp hâle yani gusletmesi zorunlu duruma ne zaman gelir?

Birinci sebep, erkek/kadın olsun, insanın cinsel organından meni denen sıvının akmasıdır. Meni gelmesi hem erkek hem kadın için cünüplüğü gerektiren illetlerdendir. Ancak özellikle bilmemizde yarar olan bir ayrıntıdır ki meni, katı ve yapışkan sıvının adıdır. Meniye benzeyen ve yorgunluk, bel ağrısı, soğuk algınlığı gibi sebeplerden dolayı cinsel organdan akan 'mezi' diye bir sıvı daha vardır ki meniye göre daha sıvı, akışkan ve genellikle rutubete dönüşen bir şeydir. Mezi denen sıvı bilhassa erkeklerden daha seri ve çabuk akar. Meni şehvetten, cinsellik hareketlenmesinden dolayı akar ve guslü gerektirirken mezi guslü gerektirmez.

(Bu noktada dikkat edilmesi gereken bir detayı vurgulayalım: Erkeklerin meni boşalmasından sonra meninin cinsel organdaki kanal içinden tamamen çıktığından emin olmaları gerekiyor. Ya biraz bekleyerek ya da boşalmanın ardından idrar da boşaltarak bunu sağlamak lazımdır. Meni boşalmasından hemen sonra banyoya giren biri, banyodan çıktıktan sonra çamaşırında kirlilik görse

veya çamaşırıyla ilgili olmaksızın cinsel organından bir miktar da meni geldiğini görse yeniden banyoya girmelidir.)

İkinci sebep, erkek ile kadının cinsel beraberliği olan cimadır ki meninin akması gerçekleşmese bile guslü farz hâle getirir.

Üçüncü sebep, kadınların her ay periyodik olarak karşılaştıkları aybaşı hâlidir. Buna fıkıh literatüründe hayız denir.

Dördüncü sebep, kadınların doğumdan sonra gördükleri kanamanın ardından karşılaşılan lohusalıktır ki buna da fıkıhta nifas denir. Bu süreç kırk gün devam eder ki kadın için bu sürenin tamamı cünüplük hâlidir.

Öyleyse cünüplüğü ikiye ayırmamız gerekir: Meniden kaynaklanan ve kadınlara mahsus hâllerden doğan cünüplük. İki durumda da cünübün gusletmesi gerektiği hükmü değişmez. Yıkanmadan yapması yasak olan şeyler yapılamaz. Cünüplüğün kadınlar ve erkekler için ikiye ayrıldığını vurgulamamızın nedeni ise kadınlara ait hükümlerde farklılıkların bulunmasıdır. Ama meni ve cima konusunda erkek-kadın ayrımı söz konusu değildir.

Diğer yandan kadınlar hayız (aybaşı) ve nifas hâllerinde farklı tutumlar içindedirler. Bunların biri oruçla ilgilidir ki kadın, aybaşı ve nifas hâlinde oruç tutamaz. Ama erkek veya kadın, meni boşalmasından dolayı cünüb olduğunda bunun oruçla bir ilgisi yoktur, boşalmanın oruç vaktinden yani sahurdan önce olması kaydıyla. Aybaşı olmuş bir kadının ise orucu devam etmez. Lohusa bir kadın oruç tutamaz.

Tutamaz ile tutmayabilir aynı kelimeler değildir. Mesela yolculuk ile ilgili hükümlerden biri, kişinin oruç tutmayabileceğidir. Lohusa olan veya aybaşı hâlindeki bir kadın içinse hüküm böyle değildir: O kişi oruç tutamaz. Namaz da kılamaz. O namazlar, kadına dinî hükümlerdeki bir indirim ve ikram olarak, kazaya da kalmaz. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabına böyle öğretmiştir. Yirmi gün eşinin hizmetini görmüş, bünyedeki kan boşalmasından etkilenen kadına Allah Teâlâ böyle bir ikramda bulunuyor ve ömrünün üçte birinde kılacağı namazlardan onu muaf tutuyor.

*

Ashab-ı kiram Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem cinsellik meseleleriyle ilgili farklı zamanlarda sorular yöneltmişlerdir. Buharî'deki uzunca bir hadis-i şerifte haber verildiğine göre sahabe hanımlarından biri gelip kendilerinin neden eksik görüldüklerini sormuş, Efendimiz aleyhisselam da aybaşı ve lohusa zamanlarında namaz kılmayıp oruç tutmamalarından ötürü onların dinlerinde bir eksiklik olduğunu, bu nedenle konularının da böyle bir duruma sahip bulunduğunu buyurmuştur.

Müminlerin anası Aişe radiyallahu anha, aybaşı oldukları günlerde kendilerine namaz kıldırılmadığı ve oruç tutturulmadığı, namazları kaza etmeyip oruçları ise kaza ettiklerini haber vermektedir. Hadis-i şerif Müslim'de geçmektedir.

Bu konularda konuşma cüreti gösterenlerden bazıları hadis-i şerifler hakkında bilgi sahibi olmayıp fıkıh da bilmemeleri nedeniyle "nasıl olur da kadınlar oruç tutmaz" şeklinde itiraz edebiliyorlarsa da oruç tutmaya o kadar meraklı olanların bunun için ramazan ayının gelmesini beklememeleri kendilerine tavsiyemizdir. Maksadın fitne, laubalilik ve gürültü olduğu böylesi sesleri ciddiye almak gerekmez.

*

Zihnimizde bulunması gereken önemli bilgilerden biri de aybaşı hâli hükmünün on günden fazla devam etmeyeceğidir. On günden sonra kanama devam etse bile o artık aybaşı sayılmaz. Lohusalığın

da kırk günden fazla sürmesi durumunda Müslüman kadın abdestini alıp namazını kılar, orucunu da tutar ve hiçbir ibadetini aksatmaz. On ve kırk günden sonraları artık özür hâlidir ve özür de namaza engel değildir.

Ahiret hazırlığı yapan ve bir gün Allah'ın huzuruna çıkacağına dair imanı olan kadınlar evlerinde sabahtan akşama kadar devam eden misafir hazırlıklarından bir gün vakit bularak, anlayan ve bilen birinden ne zaman abdest alacağı, kanının hangi durumlarda temiz sayılacağı ve bu minvaldeki diğer konularla ilgili eksiklerini tamamlamalıdır. Bu Kur'an ehli olmak veya olmamak anlamına gelmektedir.

Kadınların bu hususta ciddi sıkıntıları bulunduğu gözlemlenmektedir. Erkek hocalara bu tür meseleleri sormaya çekinmeleri kadar bir de ortada pek hoca bulunmadığı itirazı söz konusu edilebilir. Fakat kendi aralarında dedikodu seviyesinde bilgilerle bu işleri halletmeye çalıştıklarında da faciaya dönüşen sonuçlar ortaya çıkmakta, bir kadıncağızın senelerdir cünüp hâlde namaz kıldığı anlaşılabilir. Müslüman, Allah'ın dinini kültür olarak değil dinin gerektirdiği ciddiyet seviyesinde bilgi olarak öğrenir. Hanımların aybaşı oldukları ilk günden itibaren bu bilgileri öğrenme çabaları Kur'an okumayı bilmelerinden çok daha önemlidir.

*

Gusül farz olan durumlar dışında üç durumda sünnettir:

1- Cuma günü sabah namazından cuma namazına kadar olan saatlerde gusül abdesti almak çok önemli bir sünnettir. Hanefî mezhebi dışındaki mezheplerde ise farzdır.

2- Bayram namazına giderken.

3- Hacca veya umreye giderken ihram pozisyonundan önce.

Bunlardan başka Enes ibni Malik, vücudun kapalı bölgelerindeki tüylerin (koltuk altı ve avret mahalli) alınması için kırk günü geçirmeden alınmasının kendilerine tavsiye edildiğini söylemektedir. Bu gün sayısı bünyeler arasında değişiklik gösterebilir ancak önemli olan, terli dolaşmayı engelleyecek ve kirliliğe meydan vermeyecek bir aralıkla temizliğin halledilmesidir.

*

Gusülle ilgili mutlaka vurgulanması gereken dört maddeden söz etmeliyiz. Namazın altyapısı, Kur'an'ın kilidi olan gusül anneler-babalar tarafından çocuklara din seviyesinde bir bilgi olarak öğretilmelidir. Bu öğretim cami imamının değil anne-babanın sorumluluğudur. Anne-babanın, müstehcen sahneleri de olan filmleri oturup ailece seyrettikten sonra aylardır aybaşı olmasının gerektirdiği fıkıh hükümlerini anlatacağı sırada hayâlî olası tutarsa burada derin bir çelişki gözden kaçmaz.

Allah'ın şeriatında ayıp yoktur. Ayıp, cünüp bir çocuğun babası olmaktır. Cünüp bir kızın annesi olmaktan büyük ayıp yoktur. Çocuklara aybaşı/ihtilam hâlleri daha ilk defa görülmeden, şeytan onlara doğru nüfuz edecek bir menfezi yakalamadan önce öğretilmelidir. Anne-baba, bazen de öğretmen şöyle bir sıkıntı dile getirirler: "Daha çocuğun aklında hiçbir şey yok, karıştırmayalım kafasını."

Evet, çocuğun aklında henüz bir şey yok fakat bir gün bu konu aklında illa olacak mı? Olacak. O günü biz önceden tam olarak tespit edebilecek miyiz? Hayır, ne zaman olacağı belli değil. Öyleyse bunu, taşıdığı riske rağmen bir şekilde çocuğa aktarmak gereklidir. Ya anne-baba bu bilgileri çocuğa enjekte edecek ya da şeytanlaşmış biri, çocuğu haram yolda kullanıp öğretecektir. Anne-baba vaziyeti iyi tartmalı ve tercihini yapmalıdır. Kız çocuğa anne, erkek çocuğa baba vaktinden önce gusülle ve guslü gerektiren durumlarla ilgili anlatımı bitirmelidir.

Çocuklar günlerce cünüp dolaştıktan, o cüreti bir kere tattıktan sonra artık öğrense de bunun pek bir değeri olmayabilir. Zira bir haram, bir defa delinir, sonrası artık çok kolaydır. Balyoz bir kere vurulduğunda olan çürümeden sonrası çekiçle de hallolur. Çocuk en hareketli günlerinde cünüp dolaşabildikten sonra artık çeşitli bahanelerle banyoya giremeyebilecek cesareti edinmiştir. O ilk haram tadını tattırmamak lazımdır.

Gusülle ilgili diğer bir mesele de su miktarıdır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin abdest aldığı su miktarı bugün bilgilerimiz arasındadır ki 600 gramdır. Aişe radiyallahu anha annemiz 600 grama denk gelen *müdd* diye bir ölçüden söz etmektedir. Gusülde ise *sa'* denen bir ölçü geçmektedir ki bu da 2,5 litredir.

Bu bilgi, banyoda harcadığımız çok fazla suyun miktarıyla kıyasladığımızda dikkatimizi çekmelidir. Kullandığımız suda israfa kaçmamak, kombiden sıcak su gelmesini bekleme durumumuz varsa bunu bir şekilde kullanılabilir hâle getirmek gerekir. Su israfında şeriatımızın ölçüsü, dere kenarında bile suyu iktisatlı kullanmaktır. Bu disiplini almak ve devam ettirmek çok önemlidir. Suyu sınırsız kullanma özgürlüğümüz olmadığını bilmeliyiz.

Gusül, abdest gibi olduğundan özürsüz ya da vücudunda hastalık bulunan biri için abdestte geçerli kurallar uygulanır. Mesela egzama hastalığı olanlara genellikle vücuduna su değdirmemek tavsiye edilir. Böyle bir Müslüman, banyosunu da teyemmümle halledebilir, hiçbir sakıncası yoktur. Belden aşağısını hastalık nedeniyle yıkaması mümkün olmazsa belden yukarısını yıkar. Yarası-beresi olanlar için su haricinde teyemmüm ve 'olduğu kadar' seçeneklerinin bulunması dolayısıyla gusle engel bir durum yoktur.

Hamama girmek de konumuzla alakalı başlıklardan biridir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem zamanında, Medine'de hamam yoktu. Fakat bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur: "Siz uzak yerleri fethedeceksiniz ve oralarda hamamlar olacak. Ahiret gününe iman eden erkek ümmetim hamama etkisiz sakın girmesin. Ahiret gününe iman eden ümmetim hanımını hamama sokmasın."

Aişe annemize bir gün Suriyeli kadın misafirler gelmişti. Anamız onlara, "siz Hayrûrî misiniz?" diye sormuş. Kelimenin anlamını bilmediklerinden onun ne olduğunu sormuşlar. O da izah ederek, "yani kadınları hamama giren sapıklardan mısınız?" diye ekleyince, kadınlar öyle işlerden anlamadıklarını, mümin olduklarını söylemişler. Aişe anamız bunun üzerine onları ziyarete kabul etmiş.

Erkek veya kadın olsun, bacak kalınlığının anlaşılabilirdiği bir kıyafet şeriat ölçülerine göre tesettür değildir. Külotla girilen bir yere tesettürle girilmemiş demektir. Hamama peştamalla girildiğinde o mümkün olan bir giriştir. Efendimiz aleyhisselamın yoğun tembihini kenarda bulundurarak da erkeklerin bulunmadığı, kadınların da birbirini gözetleyemeyeceği bir hamama kadınlar girebilirler. Efendimiz aleyhisselamın hadislerinin mucize olduğunun önemli göstergelerinden biri sadedince, günümüzde Müslüman hanımlar tatillerinin bir bölümünü otel hamamlarında geçirmektedirler –sadece herkes gittiği ve onların da illa gitmesi gerektiği düşüncesinden dolayı. Bu kompleksten başka bir şey değildir, haramın ve batılın peşinden gidenleri taklit hastalığıdır.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.